আব্দুল মজীদ চাহিব আৰু আনএজন

বনাম

দিষ্ট্ৰিক্ট কালেক্টৰ আৰু অন্যান্য

নৱেম্বৰ ১, ১৯৯৬

[ন্যায়াধীশ কে. ৰামস্বামী আৰু ন্যায়াধীশ জি. বি. পট্টানায়ক]

ভূমি অধিগ্ৰহণ আইন, ১৮৯৪:

ধাৰা ৪, ৬, ১১-এ, ৩৬ আৰু ৪৮- টেলিফোন একচেঞ্জ স্থাপনৰ বাবে ভূমি অধিগ্ৰহণ জাননী- ক্ষতিপূৰণৰ নিৰ্ধাৰণ- পক্ষসমূহৰ মাজত আলোচনা- ইফালে ধাৰা ১১-এৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত ২বছৰৰ সীমাবদ্ধতাৰ ম্যাদ উকলি গৈছিল- ক্ষতিপূৰণ নিৰ্ধাৰণৰ বাবে ধাৰা ৪৮(২)ৰ অধীনত আপীলকাৰীৰ আবেদন- নাকচ কৰা- লেখ আবেদনো নাকচ কৰা হৈছিল- আপীলত উপস্থাপিত হয়, চৰকাৰে ধাৰা ৪৮(১)ৰ অধীনত স্পষ্টীকৰণৰ জাননী প্ৰত্যাহাৰ কৰাৰ ক্ষমতা ব্যৱহাৰ কৰা নাছিল- ধাৰা ১১এ-ৰ অধীনত বিধিবদ্ধ ব্যৰ্থতা, চৰকাৰৰ স্বতঃস্ফূৰ্ত আইনৰ পৰা ব্যতিক্ৰম আৰু পৃথক- আপীলকাৰীয়ে ধাৰা ৪৮ৰ উপধাৰা(২)ৰ সমাধান লাভ কৰাৰ অধিকাৰ নাই।

দেৱানী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰঃ দেৱানী আপীল নং ১৪৭৮৪- ১৯৯৬।

কেৰালা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অ.পি. নং ১০৬১-১৯৯৩-ত ০৯-০৭-৯৩তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা।

আপীলকাৰীসকলৰ বাবে ই.এম.এছ. আনম।

উত্তৰদাতাসকলৰ হৈ অতিৰিক্ত চোলিচিটাৰ জেনেৰেল- ভি. আৰ. ৰেড্ডী, জি. নাগেশ্বৰ ৰেড্ডী, শ্ৰীমতী অনিল কাটিয়াৰৰ হৈ চি. ভি. এছ. ৰাও আৰু এম. টি. জৰ্জ।

আদালতৰ নিম্নলিখিত নিৰ্দেশ প্ৰদান কৰা হৈছিলঃ

বিলম্ব ক্ষমা কৰা হ'ল।

অনুমতি প্ৰদান কৰা হৈছে।

আমি দুয়ো পক্ষৰ পৰা বিদ্বান পৰামৰ্শ শুনিছো।

ভূমি অধিগ্ৰহণ আইন, ১৮৯৪-ৰ ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত অধিসূচনা (সংক্ষেপে 'আইন') ১৯৮৭চনৰ ১৬অক্টোবৰত টেলিফোন এক্সচেঞ্জ স্থাপনৰ বাবে ভূমি অধিগ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ প্ৰকাশ কৰা হৈছিল। ৬নং ধাৰাৰ অধীনত ঘোষণা পত্ৰ ১৯৮৮চনৰ জুন মাহত প্ৰকাশ পাইছিল। এইটো প্ৰতীয়মান হয় যে, চুক্তিৰ দ্বাৰা ক্ষতিপূৰণ নিৰ্ধাৰণৰ দ্বাৰা মীমাংসাৰ বাবে পক্ষসমূহৰ মাজত আলোচনা হৈছিল, কিন্তু এই প্ৰক্ৰিয়াত, ১৯৮৪চনৰ ৬৮নং আইনৰ দ্বাৰা প্ৰৱৰ্তন কৰা ধাৰা ১১-এ-ৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত দুবছৰৰ সীমাবদ্ধতা, ১৯৯০চনৰ ১৬জুনত সমাপ্ত হৈছিল। ফলস্বৰূপে, ধাৰা ১১-এ-ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণৰ দ্বাৰা জাননী আৰু ঘোষণা বাতিল হৈ গৈছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত, আপীলকাৰীয়ে ক্ষতিপূৰণ নিৰ্ধাৰণৰ বাবে ১৯৯০চনৰ ১৭ছেপ্টেম্বৰত ৪৮(২)ধাৰাৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰিছিল, যিখন ১৯৯২চনৰ ১৮ফেব্ৰুৱাৰীত নাকচ কৰা হৈছিল। ১৯৯৩চনৰ ৯জুলাইত কেৰালা উচ্চ ন্যায়ালয়ে অ.পি. নং ১০৬১-৯৩-ত লেখ আবেদনখন নাকচ কৰিছিল। সেয়েহে, বিশেষ অনুমতিৰ দ্বাৰা কৰা এই আবেদন।

আপীলকাৰীৰ পৰামৰ্শদাতা শ্ৰী আনমে দাবী কৰিছিল যে, ধাৰা ১১এ-ৰ অধীনত বিধিবদ্ধ কাৰ্য্যকলাপৰ দ্বাৰা, যেতিয়া অধিগ্ৰহণ সমাপ্ত হৈছিল, ই ধাৰা ৪৮ৰ উপ-ধাৰা(১)ৰ কাৰ্য্যকলাপৰ দ্বাৰা অধিগ্ৰহণৰ পৰা প্ৰত্যাহাৰৰ সমান। সেয়েহে, ধাৰা ৪৮ৰ উপধাৰা(২) আকৰ্ষিত হয়। ফলস্বৰূপে, কালেক্টৰে আইনৰ ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত প্ৰকাশিত জাননী আৰু ধাৰা ৬ৰ অধীনত ঘোষণা আৰু তাৰ পিছত গ্ৰহণ কৰা কাৰ্য্যকলাপৰ ফলস্বৰূপে মালিকে সন্মুখীন হোৱা ক্ষতিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ কৰিব। সেয়েহে, উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু ভূমি অধিগ্ৰহণ বিষয়াজনে আপীলকাৰীৰ দাবী নাকচ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সঠিক নাছিল। বিবাদটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, আমি ভাবো যে বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাৰ যুক্তি সুপ্ৰতিষ্ঠিত নহয়।

ধাৰা ১১এ, ১৯৮৪চনৰ সংশোধনী আইন নং ৬৮-ৰ দ্বাৰা আইন আওতালৈ অনা হৈছিল। এইটো কুখ্যাত আছিল যে, ৬নং ধাৰাৰ অধীনত ঘোষণা প্ৰকাশ হোৱাৰ পিছত ৰাজ্যখনে ভূমিৰ গৰাকীক ব্যৱহাৰৰ বাবে বাধা দি সিদ্ধান্ত প্ৰদান কৰিবলৈ বছৰ ধৰি পলম কৰিছিল। ফলস্বৰূপে, ভূমিৰ গৰাকীৰ লোকচান আৰু অপ্ৰয়োজনীয় অসুবিধা হৈছিল। এনে অসুবিধা হ্ৰাস কৰিবলৈ সংসদে ১১এ ধাৰা প্ৰৱৰ্তন কৰে ধাৰা ৬(২)ৰ অধীনত, ধাৰা ৬-ত ঘোষণাপত্ৰ প্ৰকাশৰ অধীনত অন্তিম পদক্ষেপ প্ৰকাশৰ তাৰিখৰ পৰা দুবছৰৰ ভিতৰত ভূমি অধিগ্ৰহণ বিষয়াক এই সিদ্ধান্ত প্ৰদান কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে। ফলস্বৰূপে, ভূমি অধিগ্ৰহণ বিষয়া আইনীভাৱে এক দায়বদ্ধতাৰ অধীনত অধিগ্ৰহণটো অবৈধ হোৱাৰ বাবে দুবছৰৰ ভিতৰত সিদ্ধান্তটো প্ৰদান কৰিবলৈ বাধ্য হয় যদিহে ই কোনো প্ৰতিশ্ৰুতি বা তাত যোগ কৰা ব্যাখ্যাৰ ভিতৰত নাহে। এইক্ষেত্ৰত, চৰ্তাৱলী বা ব্যাখ্যা কোনোটোৱেই তথ্যৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত নহয়। ফলস্বৰূপে, যিহেতু ভূমি অধিগ্ৰহণ বিষয়াজনে

ঘোষণাৰ তাৰিখৰ পৰা দুবছৰৰ ভিতৰত সিদ্ধান্তটো প্ৰদান কৰা নাছিল, অৰ্থাৎ ১৭জুন, ১৯৮৮ সমগ্ৰ অধিগ্ৰহণৰ ম্যাদ শেষ হ'ব।

আইনখনৰ ধাৰা ৪৮(১)ত উল্লেখ আছে যে, "ধাৰা ৩৬-ত ব্যৱস্থা কৰা গোচৰৰ বাহিৰে, চৰকাৰে যিকোনো ভূমি অধিগ্ৰহণৰ পৰা আঁতৰি যাবলৈ স্বাধীন হ'ব, যাৰ অধিকাৰ লোৱা হোৱা নাই।" ফলস্বৰূপে, ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত জাৰি কৰা যিকোনো জাননী বা ধাৰা ৬ৰ অধীনত প্ৰকাশিত ঘোষণাৰ বাবে, যদি মালিকজনে সম্পত্তি উপভোগ কৰাত কোনো ক্ষতিৰ সন্মুখীন হয়, যদিও চৰকাৰে ধাৰা ৪৮(১)ৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি জাননীখন প্ৰত্যাহাৰ কৰে, যিহেতু ভূমিৰ দখল লোৱা হোৱা নাছিল, গতিকে বিধিটোত মালিক/ভাড়াটিয়াৰ দ্বাৰা হোৱা লোকচানৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে। ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰাৰ অধিকাৰ আৰু নিৰ্ণয়ৰ পদ্ধতি আইনৰ ৪৮নং ধাৰাৰ উপধাৰা(২)ত প্ৰদান কৰা হৈছে, যি তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰঃ

"(২) যেতিয়াই চৰকাৰে এনে কোনো অধিগ্ৰহণৰ পৰা প্ৰত্যাহাৰ কৰে, তেতিয়া কালেক্টৰে জাননী বা ইয়াৰ অধীনত কোনো কাৰ্য্যকলাপৰ ফলত মালিকজনে সন্মুখীন হোৱা ক্ষতিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ কৰিব, আৰু আগ্ৰহী ব্যক্তিক উক্ত ভূমি সম্পৰ্কীয় এই আইনৰ অধীনত কাৰ্য্যকলাপৰ বিচাৰত তেওঁ যুক্তিসংগতভাৱে ব্যয় কৰা সকলো ব্যয়ৰ সৈতে এনে পৰিমাণ পৰিশোধ কৰিব।"

প্ৰত্যাহাৰ শব্দটোৱে ইংগিত দিব যে, চৰকাৰে নিজৰ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে স্বেচ্ছাই অধিগ্ৰহণৰ পৰা আঁতৰি আছে, চৰকাৰে অৱশ্যেই অধিগ্ৰহণৰ পৰা আঁতৰি থাকিব লাগিব, অন্য অৰ্থত ধাৰা ১(১)ৰ অধীনত প্ৰকাশিত অধিসূচনা প্ৰত্যাহাৰৰ প্ৰকাশ থাকিব লাগে আৰু ধাৰা ৬ৰ অধীনত ধাৰা ৪৮(১)ৰ অধীনত ই ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি প্ৰকাশ কৰা ঘোষণা থাকিব লাগে।

তাৰপিছত ধাৰা ৪৮ৰ উপধাৰা (২) প্ৰযোজ্য হ'ব। এইক্ষেত্ৰত, স্বীকাৰযোগ্যভাৱে, চৰকাৰে ধাৰা ৪(১) বা ধাৰা ৬ৰ অধীনত ঘোষণাৰ অধীনত অধিসূচনাৰ পৰা আঁতৰি অহা ধাৰা ৪৮(১)ৰ অধীনত ক্ষমতা ব্যৱহাৰ কৰা নাছিল। ধাৰা ১১এ-ৰ অধীনত বিধিবদ্ধ ত্ৰুটি চৰকাৰৰ পক্ষৰ স্বেচ্ছাসেৱী আইনৰ পৰা পৃথক। সেয়েহে, ৰাজ্যৰ ফালৰ পৰা ৪৮(১)ধাৰাৰ অধীনত স্বেচ্ছাসেৱী আইনৰ জৰিয়তে জাননীখন প্ৰত্যাহাৰ কৰিব লাগিব। এই পৰিস্থিতিত আপীলকাৰীয়ে ধাৰা ৪৮ৰ উপধাৰা(২)ৰ সমাধান লাভ কৰাৰ অধিকাৰ নাই।

সেই অনুসৰি আবেদনখন নাকচ কৰা হয়। কোনো ব্যয় নাই।

জি. এন.

আপীল আবেদন নাকচ কৰা হৈছিল।

....

অনুবাদ: ড. অৰ্চ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক,অনুবাদ শাখা,গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ’ব।”